

Notat vedr. frikøb på IKK

Institut for Kommunikation
og Kultur (IKK)

Dato: 23. juni 2026

Side 1/3

Eksterne projektmidler er en forudsætning for, at instituttet kan bevare og fortsat øge sin forskningshøjde. Det er derfor i både instituttets, afdelingernes og de enkelte forskeres interesse, at der søges eksterne midler.

Og som en del af dette spiller frikøb en central rolle, idet det både giver dig som forsker mulighed for at fordybe dig i større projekter og samtidig sikrer, at instituttet fortsat kan løfte undervisningsforpligtelser på et højt fagligt niveau. Frikøbspolitikken er blevet formuleret for at balancere hensynet til din forskningstid, fagmiljøernes undervisningsbehov og instituttets samlede økonomi.

Hvad forstås ved frikøb?

Frikøb indebærer, at din arbejdstid som forsker i en afgrænset periode finansieres helt eller delvist af eksterne midler, typisk fra eksterne fonde. Når du som forsker frikøbes, forpligter du dig på at anvende hele din arbejdstid i den pågældende periode på det eksternt finansierede projekt. Samtidig modtager instituttet midler, der gør det muligt – helt eller delvist – at kompensere for bortfald af undervisning og andre opgaver. Dette gælder både for projekter, der er søgt hjem til instituttet – altså hvor du som forsker selv er forskningsleder/PI – men også projektansøgninger, hvori du indgår som deltager, men hvor bevillingen er søgt hjem til et andet universitet eksempelvis.

Typisk vil et frikøb betyde *fuldt frikøb*, hvilket betyder, at instituttet kompenseres for din såkaldte fulde 'kostpris', dvs. de samlede lønomkostninger forbundet med din ansættelse. Fuldt frikøb gør det muligt at finde undervisningserstatning på et tilsvarende niveau, og det betyder også, at du som forsker lover at bruge din fulde arbejdstid – både den del, der normalt bruges på undervisning og administration, og den del, der normalt er dedikeret til forskning – på det eksternt finansierede projekt. Søger du en fond om én måneds frikøb, betyder det, at du i en måned er købt helt fri til at indgå i et eksternt finansieret forskningsprojekt. Dvs. at al den

tid, du normalt ville bruge på at forske og undervise, nu skal bruges på at forske i det projekt, du er frikøbt til.

Side 2/3

Eksempel:

I en måned er der 137,5 arbejdstimer. Den typiske fordeling af tid for instituttets VIP-ansatte er 60% til undervisning og administration samt 40% til forskning. I timeregnskabet registreres kun undervisningstiden. En måneds frikøb betyder derfor, at der konkret vil blive registreret 82,5 timer i timeregnskabet for frikøb fra undervisningen ($137,5 \times 0,6 = 82,5$ timer). De resterende 40% af arbejdstiden, som du har lovet at bruge på projektet, vil bestå i den tid, du normalt bruger på forskning.

Undervisningsfrikøb

Enkelte fonde giver kun mulighed for at søge *undervisningsfrikøb*. Fonden køber dermed kun forskeren fri fra sine undervisningsforpligtelser, og instituttet kompenseres derfor kun for 60% af forskerens løn i frikøbsperioden.

Undervisningsfrikøb giver ikke mulighed for at indkøbe undervisningserstatning på et tilsvarende niveau. I større omfang er undervisningsfrikøb derfor et problem både for institutøkonomien og for målsætningen om forskningsbaseret undervisning. Af hensyn til netop institutøkonomien tillader instituttet således kun rent undervisningsfrikøb i meget begrænset omfang.

Medfinansiering af forskningstid

Ud over de frikøbte perioder opfordrer vi til, at du som forsker medfinansierer med en del af din almindelige forskningstid (såkaldt in-kind medfinansiering eller medgået forskningstid). Medfinansieret tid kommer *ud over* frikøbsmånederne og registreres *ikke* i timeregnskabet i Vipomatic, men tjener til at synliggøre over for bevillingsgiveren/fonden, at du kommer til at bruge forskningstid på projektet – også ud over de frikøbte måneder.

Registrering af frikøb

Frikøb skal altid tænkes ind i en samlet plan for afdelingens undervisning og øvrige opgaver. Derfor skal ønsket om frikøb drøftes med afdelingsleder, inden en projektansøgning indsendes. Alle budgetter, herunder aftaler om frikøb, skal desuden godkendes af institutleder (via forskningskonsulenten), før ansøgningen sendes afsted. Ved en opnået bevilling godskrives frikøbet i timeregnskabet i Vipomatic.

Til orientering er den samlede årlige arbejdstid 1650 timer (825 pr. semester) ex. ferie og fridage – langt de fleste på instituttet er ansat til at undervise (60%) og forske (40%). Det vil sige 495 timer til undervisning og administration ($825 \times 0,6$) og 330 timer til forskning ($825 \times 0,4$) pr. semester.

Eksempler:

- En lektor har fået bevilget frikøb i 6 mdr. og godskrives med $(6/12 \times 1650 \times 0,6) = 495$ timer i Vipomatic – og skal derfor ikke undervise i, hvad der svarer til et helt semester.
- En adjunkt søger om frikøb i en måned og godskrives med $(1/12 \times 1650 \times 0,6) = 82,5$ timer – som kan fratrækkes den samlede arbejdstid i Vipomatic.
- En professor søger om 2 x 2 måneders frikøb på et år $(4/12 \times 1650 \times 0,6) = 330$ timer – som kan fratrækkes den samlede arbejdstid i Vipomatic.

Side 3/3

Spørgsmål?

For spørgsmål til frikøbspolitikken kontaktes postawardkoordinator Marie Emilie Vennemoes Holt (maho@cc.au.dk) eller forskningskonsulent Helle Breth Klausen (hbk@cc.au.dk). For konkrete spørgsmål til udregninger og registreringer i Vipomatic kontaktes sekretær Tina Pabst (tinap@cc.au.dk).